

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

WWW.UNIBERZITETSKA.VI.VLJOTKA

„Школски Лист“ излази једанпут у месецу. Претплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 8. У Сомбору, 10. Августа 1886. Год. XVIII.

ПОЗИВ НА ОПШТУ СРПСКУ УЧИТЕЉСКУ СКУПШТИНУ У СОМБОР. *)

Браћо учитељи и учитељице!

Које побудом својом сопственом, које пак побудом више учитељских зборова и појединих учитеља: сазивамо овим „општу скупштину“ свију српских народних учитеља и учитељица у Сомбор за дан 26. и 27. Август т. г.

Једно су још српски народни учитељи у земљама овим, који не стоје ни у каквој свези ни заједници, те који по том немају никакве ни међусобне ни друге снаге — моралне ни материјалне, што је све неопходно нужно како за учитељско унапређење и морални углед у народу, тако и за међусобно помагање у нужди и невољи. Да би се пак и једно и друго постићи могло, нужно је образовање добро организоване учитељске задруге, а та се може постићи општом учитељском скупштином, на коју ево у име Божије позивамо сваког народног учитеља и учитељицу, било да они делују у основној, или вишој девојачкој, или учитељској школи.

По међусобном договору више учитељских зборова, утврдисмо, да не буде претходне учитељске конференције у Ст. Бечеју, него да сваки учитељ, а особито сваки учитељски збор, добро промисли шта би ваљало у претрес узети, па да с тим мислима спреман дође. Нарочито месни учитељски зборови могли би спремити и добро образложене писмене предлоге, као

*) Овај позив добили смо у вече 2. Августа уз следећу пропратницу: „Славном Уредништву „Школског Листа“ у Сомбору. У прилогу част нам је доставити позивницу на српску општу учитељску скупштину с том пристојном молбом, да би га у своме ценивом листу штампати изволели. У нади, да нам нашу учтиву молбу одбацити нећете, јесмо са особитим поштовањем. Из седнице учитељског збора држане у Сомбору 2. Авг. 1886 године. Ника Грујић с. р. председник. Јован Благојевић с. р. учитељ и перовођа.“ У.

што ће то и сомборски учитељи учинити, па за један дан раније да испошљу своје изасланике у Сомбор, да овде претходно углаве предлог о организацији учитељској, који ће се по том у самој скупштини у претрес и решење узети.

Осим организације, нужно је да се у претрес и саветовање узме и предлог саборског одбора петнајсторице, који ће се по свој прилици међутим на јавност изнети, те да том приликом и о том искажемо своје жеље и тегобе.

Исто је тако неопходно нужно да се на дневни ред истакне и о томе саветује, како да се састави добар општи школски наставни план, без којег нема школи напретка, ма у њој и најбољи, највреднији и најсавеснији учитељ радио.

По томе дакле дневни ред ове опште српске учитељске скупштине у Сомбору имао би у главном ово бити:

1. Конституисање.
2. Оснивање учитељске задруге, те по том одмах претрес и донашање правила, која ће се у писменом предлогу поднети.
3. Да се искажу жеље и тегобе о новом законском предлогу за сабор, који предстоји.
4. Жеље и тегобе о саставу ваљаног школског наставног плана, за све разреде и у свима комбинацијама.

Сомборски учитељи ће се постарати и за писмене предлоге о свему горенаведеноме, чега ради свестрано проучавају како предлог учитељског збора Земунског, који је у „Новој Школи“ од 1876. г. штампан, тако и више других правила, на основу којих већ постоје учитељске задруге код других народа, а особито код учитеља братског нам народа хрватског.

Сомборски српски народни учитељи, који су се нарочито за сазив ове опште српске учитељске скупштине конститујисали, постараће се како за слободне станове за све време скупштинског трајања, тако и за олакшицу пута на свима жељезничким пругама и паробродима до Сомбора и натраг; с тога се умољавају сви учитељи и учитељице, који на скупштину доћи желе, да се благовремено пријаве потписаном председнику, како би им исти за времена могао доставити карте за олакшицу.

Поближи програм и распоред издаће се у своје време.

Овом приликом нека је и то напомењено, да се нарочити позиви на поједине личности неће разшиљати, уверени будући, да ће овај позив до руку доћи сваког учитеља и учитељице и

WWW.UNIBS.BG

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

www.dani.rs да ће се томе сваки, који се год и по закону и по осећају осећао буде народним учитељем, овоме братскоме позиву и одазвати.

У то име добро нам дошли!

Из седнице учитељског Збора, држане у Сомбору 2. Августа 1886. године.

Ника Грујић
председник.

Стеван Арсеновић
потпредседник.

Јован Благојевић
пероџа.

ШКОЛА И ЖИВОТ.

Међу нама данашњим даном нема већ ваљда више људи, који не би били уверени о великој важности школа; шта више данас се у опште признаје, да само онај народ напредовати може, који има довољан број ваљаних школа.

Школа сама по себи није цел, него средство, коме је задатак, да млађани нараштај за што честитије и подпуније делање у животу спрема. Учитељи треба да о овој задаћи школе јасна и чиста појма имају, јер само ће тако кадри бити свој позив достојно извршити.

У човечијем животу разликујемо материјалан, душеван и моралан правац. У сваком овом правцу има човек дужности, које му савесно испунити ваља, ако је рад свом одредељу да одговори. И школа, па била она ма каква, ваља на испуњење ових праваца да смера, ако хоће свом правом задатку да одговори.

Способности не донашамо са собом на свет, него само осетљивости, те се тако способности поред целесходног утиска до највишег степена развити могу. Па баш школа има тај задатак, да дремајуће душевне способности пробуди и за схватање онога, што је истинито, добро и лепо, способним учини, да младежи о материјалном, душевном и моралном свету нужна знања пружи и да пробуди у срцу њиховом чувство истине, доброте и лепоте и тежњу за усавршавањем моралним. У кратко, задатак је школе, да својим ученицима толико знања пружи, како би били способни пронаћи и изабрати она средства, што су за даљи напредак нужна; а уједно ваља да покрене тврду вољу и одушевљење за даљу непрекидну саморадњу у прилог тога напредовања.

Из овога можемо и то да изведемо: да прави успех школе

не састоји се у учењу, него у добром васпитању и у ваљаној спреми за живот. Ако ученик, свршивши школу, за даљу науку никакве воље нема; ако су околности живота њему сасвим непознате; ако му је у школи стечено знање само нагомилање мртвих података, које са животом у склад довести незна: онда му учење нема велике важности, а и школа није с њим свој задатак испунила.

У овом смислу дакле с пуним правом може се рећи, да је целисходно уређење школа необходимо нужно за унутарње напредовање народа. Школа треба да даје тако знање, које ће мишљење ученика да развија снажећи способност разсуђења; она ваља у ученику да оживотвори уверење, да само моралан живот душевно спокојство и праву срећу пружа. На послетку школа ваља на ученика таква уплива да има, да се споменуто умно и морално напредовање у њој тако рећи само из себе развија; ученици ваља да школске течевине осећају, јер само ово ће моћи у њима пробудити вољу к даљем раду; само ово ће их на рад подстрекавати, јер ће у томе права задовољства наћи.

Наука нема предмета, који се у овом смислу употребити не би могао; овде овај, тамо онет онај тренут ваља сходно околностима да се уздигне; код једног ученика овај, код другог опет други начин ваља употребити, ако смо ради, да наставно обучавајућу цел код њега постигнемо, али добар учитељ има такав уплив, да му се ученици после сваког школског часа с тим чувством кући враћају, да им се круг знања њиховог раширио.

На каквоћу овог душевног и моралног развитка врло много разних чинитеља утичу. Али зато ипак у опште се мора признати, да васпитавање школско темељ моралном и душевном животу полаже.

Већ и из овога се увидити може, с каквом великом одговорношћу је скопчан учитељски позив; ал из овог сљедује и то, да учитељи уз нуждна знања и способности, које су им за одправљање звања учитељског нуждне, треба да схваћају важност свога светог позива, па да с вољом, одушевљењем и неуморним трудом делају за благо повереног им подмладка.

Када се о унапређењу школа говори, обично се наводи, да је прво условље унапређењу школа: поправљање материјалног стања учитељског. Истина је, да поред јадне судбине и сиро-

тише особичан дух клоне, затупи: нужно је дакле, да учители материјално добро снабдевени буду и можемо уверени бити, да ће се и на нашем небу сунце благодати скоро показати, а у томе крени нас падом та околност, што се опште заузимање за народне школе указује на све стране све већма.

Али ово само по себи не ће ствар наших школа поправити, а уједно ми и то рећи ваља, да онога, ко је ваљан и ко се за свој позив одушевљавати уме, ни најгоре материјалне околности задржати не могу, а да свој позив савесно не испуни. Живот нас уверава, да су они људи, који су душевном и моралном добру људског живота највише допринели, онајвише у сиромашном материјалном стању живели; али у њима је пре свега јака била воља и тежња, да што више добра људском роду допринесу. Такав дух ваља и нас учитеље да одушевљава, јер ћемо само тако постати достојни, прави васпитатељи и наставници поверене нам младежи.

Много се пута спомиње, да учители немају довољно ауторитета, који достојанство њиховог позива изискује.

Нужно је, истина, да се положај учитељев од сваког неправедног спољног умешања и нападаја заштити, али прави ауторитет себи ипак учитељ само сам набавити може и то једино и изкључиво: кад задаћу своју достојно испуњава; кад животом својим доказује, да је он највећи покретач душевног и моралног живота поверене му младежи.

Онај народ, који плодове васпитања види и ужива, вољно ће се са највећим поштовањем поклонити пред таким учитељима! —

У Т. Бечеју.

Н. К. М.

народни учитељ.

БОРЂЕ РАЈКОВИЋ

народни учитељ, књижевник и бивши први уредник „Школекога Листа“.

Борђе Рајковић неуморни раденик на књижевном пољу, преселио се у вечност после дужег и тешког боловања у Новом Саду 28. Јулија о. г.

Покојник је рођен у Новом Саду 1825. године. Свршивши гимназију и филозофију у млађим својим годинама, служио је

као отличан учитељ у IV. разреду средсредне школе новосадске, које је званије због болести оставио, добивши доживотну мировину од сл. кр. града Новог Сада.

Како за време своје учитељске службе, тако и после све до смрти делао је Ђорђе Рајковић неуморно на пољу књижевства србског.

Он је био први уредник Школскога Листа, кад је овај 1858. у Новом-Саду излазити почео. Још пре тога написао је он и на свет издао педагогијско дело: „Школа и живот“. Године 1860. издао је збирку својих песама; дао нам је у лепом србском преводу знаменито дело Фенелово „О васпитању девојака“. Много је радио на пољу србске сатиричке књижевности; у последње време уређивао је „Глас Истине“, а затим „Бршљан“. Најрадије се бавио са сабирањем старинских писама и грађе за историју књижевности србске.

Њему имамо захвалити за податке из живота најзнаменитијих раденика на пољу црквеног и народног живота, које је он у повременим списима обнародовао.

У сред овог ревносног рада снађе га ове године немила болест у јетрима, која земаљском животу његовом крај учини.

Вредни овај старина сарађен је 30. Јулија после подне на успенском гробљу у Новом-Саду. На опелу његовом у успенској цркви новосадској говорио је опроштајну реч г. Антоније Хаџић тајник Матице Србске, а чинодјејствовали су г. г. свештеници Јован Марковић, Милан Ђирић и Павао Михајловић.

Нека је вечна успомена великом овом трудбенику на пољу просвете народне!

ПРВО СРБСКО ЗАБАВИШТЕ И РАД У ЊЕМУ.

Као што је у своје време у овом листу јављено прво србско забавиште отворено је у Сомбору 16. Децембра пр. године. Сада се навршио први годишњи течај у овом најмлађем васпитном заводу нашем, које сомборска србска црквена обштина из своје просветне закладе издржава.

Ове прве године било је у забавишту том 18 мушке 20 женске, свега 38 деце. Деца су се ова под руковођењем искусне забавиље госпођице Олге Павловићеве сваки дан изузимајући одређење полудневне одморе и празнике по три часа пре и по

два часа после подне пријатно забављала и разумно и природи сходно васпитивала.

Уз певање сходних и за забавиште удешених песмица предузимане су ове игре: „Паун пасе, трава расте. — Игра коло. — Слепи миш. — У колу је јагње. — Ја тебе и тебе. — Мала домаћица. — Малено детенце. — Зашто береш цвеће. — Гладна је била лисица. — Јагњешце и вук. — Голубињак. — Продаја цвећа. — Један, два, три, четири, и т. д.“ Осим тога певала су дечица ове веселе дечије песме:

Благо нама тицама... — Весело сам дете... — Радо идем ја у забавиште... — Хајд у школу... — Голуб седи на стрелици... — Челица и голуб... — Лети чела малена... — Ја сам млади занатлија... — Поточара мала.

Осим преднаведених игара забављаху се деца са коцкама и стубовима (четири прва дара фреблова), из којих су градила различите предмете; даље се забављаху са четвороуглим и троуглим плочицама, са дашчицама, прутима, круговима и полу-круговима, као и са преплетањем (провлачењем) бојадисане хартије.

Уз све ово вођен је разговор поглавито на србском а по жељи родитеља, према захтевима околности и за сачувати децу србску од полазења туђих забавишта по мало и на мађарском језику.

На последку, што је најглавније учитељица се у овом забавишту сваки дан разговарала с децом о дечијим родитељима и о животу у домаћем кругу; о доброту и милости родитеља спрам своје дечице; о поштовању родитеља и старијих; о стварима, које деца виде на дому и у месту; о Богу као преблаготом нашем отцу небесном, кога добра деца љубе и слушају и коме се сваки дан моле. Уз то су научила деца у забавишту у почетку посла и рада народну молитву: Боже помози! „У име твоје почињем Боже“, а на свршетку: „Хвала Богу!“ „Хвала теби Боже благи!“ Свако се дете научило прикрстити и рећи: Во имя Отца и Сина и Святаго Духа Аминъ. Святъ Господъ Богъ нашъ, и појати: „Буди Господи милость твоя на насъ јакоже уповахомъ на тя.“

Приправнице трећег разреда свакога четвртка присуствовале су редом у забавишту, и помагале забавиљи у раду њеном.

Ово је, што се за кратко време у првом нашем забавишту радило.

У очи Ивања дне посетио је ово забавиште највећи пријатељ младежи србске г. Др. Ђорђе Натошевић у друштву неколико чланова одбора школског, и изјавио је подпуно своје задовољство, како са радом у забавишту, тако и са забавиштим просторијама, красним намештајем и училима, са којима је честита општина Сомборска богато снабдјела ово прво србско забавиште.

Местни школски одбор на свршетку овог првог годишњег течаја одредио је забавиљи и заводу овом одмор од 16. Јулија до 1. Септембра по нашем. Одмор је тај веома нуждан био и ради опорављења госпођице забавиље од великог труда и првог рада са овом нејаком дечицом, а и због тога, што су многа деца с родитељима у летње станове отишла и број се деце у последње време због велике врућине јако умалио био.

У пдућем броју изложићемо списак учила, које је при отварању овог завода честита општина Сомборска за забавиште своје набавила и са којима се забавиља и деца у забавишту послужују.

Закључујући ове врете од свег срдца желим, да ово прво забавиште србско, — то драго мезимче просветних наших завода, — што боље напредује и да нашој маленој дечици послужи на подметање домаћега основног доброг васпитања, на пријатну забаву и сачување као најцелисходнија припрема за даље васпитање у народној школи у духу православне вере и миле народности наше, а саобразно начелима здраве педагогије и према потребама и околностима, у којима се налазимо; уједно пак да се и приправнице србске у забавишту овом практично науче лепом поступању са дечицом, како би и оне могле по времену од своје стране допринети, да се србска забавишта подижу по разним крајевима, где се србска реч говори, и где то потреба изискује.

Н. Ђ. В.

ГЛАС ИЗ БОСНЕ.

II.

(Продужење).

Српске народне основне школе у Босни-Херцеговини уређују и издржавају (као што сам већ навео) срп. црквено школске општине. На ту цијел постоје школске благајне, било одијелење или спојене са црквеном благајном. Школски приходи пак различни су и нестални, како по врсти, тако и по величини. У мјестима, где постоје црквене школске општине, и где се могло ставити у живот дотичне приходе, узимају се исти: 1. Од школских дућана или иначе зграда, које су као завјештаји појединијех

добротвора или сопственом економијом школи припали. 2. Од камата школског фонда (који је ријетко ће); 3. од школских таса; 4. од полудобровољнијех прилога на школу приликом уписа ђеце у школу (неки вид школарине); 5. од добровољнијех прилога о св. Сави при свећењу водице или на бесједи. Дакако да су од поменутијех прихода најзнаменитији они под 1. и 2. (ће их има), јер су барем стални и сигурни, али на жалост врло је мало мјеста, ће се школске потребе барем и некијем делом из тих извора подмирити могу. Већином то зависи од осталијех прихода, међу којима они под 4. и сачињавају управо главни извор школског дохотка. Но ти су приходи дакако врло нестални и променљиви, јер зависе од добре воље и даног расположења у народу, па по томе и увлаче живот школе у вртлог разнијех незгода и неприлика. Али срећом у сваком критичном часу налази се спаситељ. Љубав народа, тако се у снази и дурашности својој непоказује вазда иста, ипак у одлучном часу чини своје. Дарекљивост је овђе велика. Тако н. пр. у једној од првијех општина сабрано је неке године у часу одушевљења и добре воље о св. Сави преко 3000 ф. за школу, а и другђе те и у другијем згодама задиве појединци са свотама по 200, 100, 50 фор. Па још по ђекоји, кад уписује једнога или још ког ђака из своје куће, прилжи школарине по 100, 50, 20 фор. Да како да су то нешто ређи случајеви и по већијем мјестима, али опет је зато родољубље живо, премда по ђекад по неки баш између првака — онако мрко загуди: „Недам ништа, нек пропане све.“ Но то бива у времену огорчења, које извире или из партајскијех трвења, или ако у раду и правцу школе, па и учитеља не иде све онако, како или воља тога појединца или можда и дух народа захтијева. У мањијем је мјестима и сарамерно мања, али зато ипак потпуно вијерна слика онога, што по већијем мјестима бива. По неке године љуто омане та страна школског прихода, и онда се кубури и натеже и тражи се помоћ цркве, а по неђе и држав-. Према томе је материјално стање срп. осн. школа већином врло оскудно и несигурно, тек некојијех добро и уредно, — а ваљда само двију-трију потпуно и можда сјајно.

Унутарња уређења тијех школа оставља, или је већ сасвим оставило свој стари помјесни народни тип, а прилагођује се и саображава потпуно уређењу срп. нар. осн. школа у Угарској. Тако се школска година већ ваљда свуд почиње 1. Септембра, а свршава концем Јунија. Уведен је у школе исти наставни план и исте књиге као у Угарској, премда се по неђе — ради домаћег наријечја — употребљују Чутурилове читанке, што је сасвим оправдано и управ нужно. Калико ће се пак узети наставног градива и које, у томе су учитељу сасвим слободне руке, и он може да се креће сасвим према своме нахођењу и увиђавности, али нека је само ваљан успјех. Но та потпуна слобода и невезаност доноси собом и велику разнообразност у наставном плану и градиву, што је један од великијех каменова спотицања за учитеље, јер ту је неки гоне сувише далеко и преко мјере истичу свој субјективизам на штету другијех учитеља, што никако некористи интересима учитељског staleжа; осим тога и сама настава није свуд једнообразна. Како ово, тако исто и све остало унутрашње уређење зависи од самог учитеља.

Полазак је школе врло повољан. По градовима радо дају своју ћецу у школу, а сељак — као што је то свуда у нашем народу — даје своје дијете у школу само онда, кад је изглед, да га може прегорети од куће да иде у свијет, па да буде какав занатлија, трговац, а данас већ и го-сподин. По градовима још влада прекрасан чисто христијански и човјеко-љубиви обичај, да господари шаљу своје млађе слуге у школу, који да-како нешто мање преко дана у школи остају; тијем начином многи се сиротан достане просвјете и потоње среће. К томе још родитељи радо хоће да пошљу премладу ћецу у школу, тако од 5—6 година и ту ти се онда школски народ састоји од ћеце и дечака од 5—15 и више го-дина. Али полазак је још уско скопчан и са самом учитељевом особом. Је ли учитељ згодан, ето му пуне школе ђака са најуреднијем поласком. Нека није онако, како треба, прориједи му се школа, јер Бошњак и Хер-цеговац не да своје дијете непошудном учитељу. Може му бити, па шта ћеш? тко ће га на претивно присилити? Учитељу пак не преостаје друго, него: или пази и удешавај према расположењу и вољи родитеља, а скоро по ђекад и ћеце, или сели даље!

Међу најзнаменитије појаве унутрашњег уређења овијех школа спа-дају без сумње школски испити. Док се они по другом земљама своде све више и више на обичне закључне школске свечаности, дотле су они овђе ни мање ни више, него прави учитељев Видовдан — страшни суд.

(Наставиће се.)

НАРОДНЕ ШКОЛЕ СРБСКЕ У СОМБОРУ 1885⁶ ГОДИНЕ.

У Сомбору било је ове године за свакидашњу школу од 6—12. го-дина обавезне србске деце: а) у самоме граду с предграђима 356 муш-ких, 343 женских; свега 699; б) на селиштима свима у пределу сл. кр. града Сомбора има 388 мушких, 337 женских; свега 725 деце. Укупни дакле број за свакидашњу школу обавезне деце износи: 1424. Осим тога по гласу поглаварственог пописа било је за повторну школу обавезних од 13—15 година мушких 94, женских 107; свега 201.

Уписано је било у школу и школу полазило:

а) У градским и предградским школама 266 мушких, 286 женских; свега 552 ученика.

б) У осам школâ на селиштима Сомборским било је ученика: 164 мушких, 148 женских; свега: 312.

По овоме дакле ишло је у све сомборске србске школе 430 мушких, 434 женских; свега заједно: 864 ученика, од којих је било 857 србске православне деце, а од осталих су петоро римокатоличке, једно еванђе-лично лутеранске и једно реформатске вере.

Народне школе србске у Сомбору ове су:

1. Средсредна шесторазредна мушка школа, (али у којој ове године у шестом разреду нкје било ученика) са 4 учитеља и једним катихетом у 4 школске дворине. У овој школи било је 220 ученика.

2. Средсредна четириразредна основна женска школа са две учите-љице у две школске дворане са 150 ученица.

3. Виша девојачка школа са 4 разреда и 4 школске дворане са 3 редовна учитеља, једном редовном учитељицом и једним катихетом и са 65 ученица.

4. Основна дворазредна школа (први и други разред) у предграђу Селенчи са једном школском двораном, једним учитељем и са 17 мушке, 29 женске школске деце.

5. Основна дворазредна школа (први и други разред) у предграђу црвенци са једним учитељем и једном школском двораном са 29 мушке и 42 женске деце.

Деца која у предградским школама сврше други основни разред, продужују учење у средсредној школи и то мушка у мушкој а женске у женској.

У школама основним на појединим селиштима сомборским било је ученика оволико :

1. У Ранчеву 24 мушких, 26 женских; свега 50.

2. У Билићу 24 мушких, 23 женских; свега 47.

3. У Обзиру 18 мушких, 13 женских; свега 31.

4. У Миличићу 10 мушких, 10 женских; свега 20.

5. У Вукићевићко Радовићком селишту на пустари Источној Градини 15 мушких, 17 женских; свега 32.

6. У Лугумерском селишту (Западна Градина и један део Чичова) 18 мушких, 8 женских; свега 22.

7. У Жарковцу 34 мушких, 24 женских; свега 58.

8. У Буковцу 25 мушких, 27 женских; свега 52.

Кад се одбије број деце, која у школу долазе од броја деце, што су за свакидашњу школу обавезна, онда се види, да још 540 деце србске у Сомбору никако не иду у школу.

У градским и предградским школама годишњи испити држани су под председавањем управитељевим 10. 11. 12. 13. и 16. 17. Јунија, али је настава школска све до Петрова дне држана. У салашким школама обављени су испити у другој половини месеца Маја и у првој половини месеца Јунија, али је школска настава, где се год могло, до Видова дне држана. И на овим испитима је свуда управитељ школски председавао. — Школу Буковачку походио је високоблагородни господин Др. Ђорђе Натошевић главни школ. референт у недељу 22. Јунија у друштву са местним школским управитељем, и пред њиме је г. учитељ Велимир Чонић поново испит с децом држао на подпуно задовољство поменутог господина главног школског референта.

На Петров дан пре службе Божије прочитане су разреднице у свима разредима градских народних школа, а после службе Божије и „Благодаренија“ скупила су се сва школска деца из народних и више девојачке школе у велику школску дворану, где је Благородни госпадин Константин Радуловић председник местног школског одбора све отличне ученике у ученице даривао лепим књижицама, које су по закључку сл. црквене општине Сомборске набављене. Тако се завршила 188⁵/₆. школска година у србским народним школама Сомборским.

Н. Ђ. В.

ПРИПРАВНИЧКА ХИМНА.

Чуј нам топлу молбу, Боже,
Свемогући створитељу,
Владаоче васелене!
Испуни нам скромну жељу,
Што нам топло, жарко згрева
Српско срце, српске груди.
Жеља нам је: да будемо
Учитељи, вредни људи.
Испуни нам жељу, Боже!
Све се Теби лако може.

У нама се пробудила
Једна скромна жеља само:
Да свој народ — просте људе —
Учимо, да настављамо,
Да не буду — што-но веле —
Код очију својих слепи.
Одржи нам ову жељу,
Одржи је и окрени!
Испуни нам жељу, Боже!
Све се Теби лако може.

Дај нам здравља, да свршимо
Учитељску школу здрави,
А и кад за учитеље
Твоја воља нас постави,
Да свршимо добро, лепо
Сви науку започету,
Да будемо понос као
Учитељи српском свету.
Испуни нам жељу, Боже!
Све се Теби лако може.

Наш посао, кад будемо
Учитељи, благослови,
Да не буду узалудне
Наше муке и трудови,
Да будемо дика, да се
Народ свагда дичи с нама,
Да нас народ обасипа
Заслуженим похвалама!
Испуни нам жељу, Боже!
Све се Теби лако може.

Ив. М. Поповић.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Прва общта српска учитељска скупштина у Сомбору. На челу овога листа саопштен је позив учитељског збора у Сомбору на общту српску учитељску скупштину, која ће се 26. и 27. Августа у Сомбору држати. Предмети саветовања изложени су у горњем позиву.

Школски Лист, као свагдашњи верни пријатељ српског учитељства, с радошћу поздравља ову учитељску скупштину и с поуздањем се нада, да ће се учитељство српско позиву овом сомборског учитељског збора достојно одазвати и на скупштини тој својој за благо школе и за подизање угледа учитељског својски делати. У то име добро нам дошли учитељи и учитељице наше у Сомбор!

Скупштина комуналних учитеља жупаније Бачке држаће се 11. и 12. (23. и 24.) Августа у Баји. На овој ће скупштини учествовати и учитељи и учитељице српских покомунаљених школа у негдашњем округу шајкашком.

Српска виша девојачка школа у Панчеву. Као што из штампаног извештаја дознајемо, било је уписано у овој школи 1885—6. године и то у I. разреду 13; у II. разреду 13; у III. разреду 12; у IV. разреду 6 ученица. Свега дакле било 44 ученица. На свршетку школне године било је у школи 40 ученица. Од ових ученица су 35 из Панчева, а 5 са стране. — Уводни чланак овог извештаја под насловом: „После дванајест година“ у кратко показује рад тога вишег завода нашег од постанка

Ђеговога до данас, и упознаје нас са главним непријатељем наших ви-
 шних девојачких школа, а то је: „криво схваћање васпитања и просвете у
 „бољим круговима“ нашега народа.“ Писац врло разборито доказује, да
 је добром васпитању свеколике младежи наше, а особито женске, темељ пра-
 вославна вера и мила србска народност наша. И вешто показује, да су
 вероисповедне србске народне школе по образовање и васпитање србске
 деце најприродније и најбоље; јер само оне одговарају духу и потребама
 народа нашег. Мање одговарају задаћи својој према нашим потребама
 такозване комунализане србске народне школе; далеко мање од ових слу-
 же образовању младежи наше комуналне или државне школе са страним
 наставним језиком, а најмање приватни васпитни заводи, којима несвестни
 богаташи србски своју децу безобзирце поверавају, и тме их за навек
 одрођују од вере православне, од србског језика, и затупљују у њима
 понос народни. — Вредно је, да се овај изврстан чланак у свакој србској
 породици прочита и да не остане глас вапијућега у нустињи, него да про-
 никне у срца духом туђинским задахнуте „боље класе“ србске, да по-
 тресе из мртвила и чаме и пробуди у њима љубав к правом васпитању
 србске деце, које се најбоље добити може у православним србским народ-
 ним вероисповедним школама.

Извештај кр. припремнице и вештбаонице у Загребу за 1885—6. год.
 доноси уводни чланак под насловом: „Педагогија Херберта Спенцера од
 Стјепана Басаричка. У науковној основи изложено је и све, што се из
 науке хришћанске и цркв. појања православној младежи предаје. Школ-
 ски течај траје три године. Било је ове године приправника 101. Међу
 овима било је 9 православне вере и то 4 у првом, 1 у другом и 4 у
 трећем разреду. Од ових су двојица у трећем разреду по народности
 Бугари, а остали су Срби. За вештбаоницу приправничку служи четири-
 разредна мушка основна школа у Загребу, која је под управом управи-
 теља учитељске школа и с њоме је у органичкој свези. У вештбаоници
 делају 4 учитеља, и катихете за сваку вероисповест обашка. У овој
 школи било је 143 ученика, међу њима 6 Србаља.

НОВЕ КЊИГЕ.

„*Prva zorna računica* к računалу за први разред пуčkih школа и privatnu
 obuku са naputkom, slikami и vježbami по науковној основи лакшватљиво
 sastavio Франјо Шимуновић пучки učitelj и izumitelj nove с. kr. isključivimi
 privilegijami štићене računarske справе и Vjelovaru. Prvo izdanje hrvatski
 и нјемачки. Tisak Fleischmanna и Vjelovaru 1886.“ — Добити се може ова
 књижица и рачунало код г. Фр Шимоновића учитеља у Беловару.

„*Жаока и огров ичелити*“ написао Јован Живановић. У Новом-Саду
 штампарија А. Пајевића 1886.

РАЗНО.

Друштво св. Саве. У Београду оснива се друштво под горњим на-
 словом. Цјел му је, да шири праву хришћанску просвету, народностно срб-
 ско чувствовање и народне врлине у србству. Задатак свој вршиће ово

друштво: 1) Издавањем добрих књига слика и песама; 2) подизањем и подпомагањем србских народних вероисповедних школа, где нужно буде; и 3) давањем новчане помоћи. Члан друштва може бити сваки Србин и свака Српкиња и сваки пријатељ србскога народа, ма где он био.

Филиповићев вечер. Хрватски учитељи спремају да држе 2. (14.) Септембра у почаст велезаслуженог педагога хрватског г. Ивана Филиповића сјајну свечаност вечерњу под горњим насловом. Тако чине свестни људи, који умеју достојно уважавати заслуге ревностних трудбеника на пољу народне просвете!

„Изложeње учења православне католичке цркве“. Знаменито дело православног свештеника у Паризу Владимира Гете изићи ће ових дана у србском преводу у Задру. Цена је 50 нв. Ово дело знаменитог поборника православља међу ученим богословима европског запада, особито препоручујемо нашим свештеницима, учитељима и свима образованим Србима.

НЕКРОЛОГ.

Атанасије Иванчић изслужени учитељ у Лалићу, рођен 1815. у Парабуђима; свршио је учитељску школу у Сомбору с отличним успехом 1835. а затим Богословију у Карловцима. Служио је ревностно више од 40 година као учитељ у Лалићу. Пре неколико година стављен је због старости заслужено стање покоја, и преселио се у вечност последњих дана месеца Јулија у Лалићу. Био је ваљан учитељ и честит човек, Бог да му душу прости.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Земуну на србској вероисповедној школи тражи се учитељ. Плата је 500 ф. и стан или станарина од 100 ф., уз то је у изгледу петогодишњи додаток од 10% и огрев. Молбенице се до 1. Септ. о. г. поднети имају председништву србског школскога одбора у Земуну.

— У Иванди у епархији темишварској тражи се учитељ. Плата је 150 фор. 36 кибли жита 20 кибли кукуруза 2 хв. дрва 4 хв. сламе и 50 нв. од погребца, где буде позван, Молбенице се до 15. Августа имају поднети школском одбору у Иванди.

— У Лалићу тражи се учитељ. Плата је 300 фор. 21 катастр. јутро најбоље земље у једном комаду стан с баштом и друга башта ван села. Покрај осталих добрих особина иште се: да је учитељ добар цевац, и да зна мађарски и да је свршио учитељску школу у Сомбору. Молбенице се имају најдаље до 1. Септ. м. шк. одбору (пошта Hodzák) поднети.

— У Мошорину и у Ђурђењу траже се учитељи за тамошње србске (комуналне) школе. Плата је на оба места 400 фор. стан ила станарина од 100 фор. и 8 метерских хвата дрва. Биљеговане молбенице се имају Пресветлом Господину великом жупану Бачком као председнику управног одбора жупанијског најдаље до 15. Августа поднети.

— У Пакрацу тражи се учитељица правосл. вере. Плата је 400 фор. станарине 60 фор. и дрварине 48 фор. Молбенице се имају вис. кр. хрв. слав. земаљској влади у Загребу путем кр. школ. окр. надзорништва у Пожеги до 20. Августа по новом поднети.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unizg.hr

— У Лончићу (пошта Нашице), Голубињаку (пошта Дарувар), Катинци (пошта Ђулавес) у истом школском округу траже се учитељи и црквени појци правосл. вере. Свуда је плата 350 фор., стан и огрев. Молбенице на исту в. владу, истим путем и до истога рока имају се поднети.

— У Мохову и Нови Бановци у Срему, траже се учитељи и појци правосл. вере. Плата је 350 фор., стан и огрев. Молбенице се имају на вис. кр. хрв. зем. владу, преко кр. школ. надзорништва у Вуковару до последњег Августа (по римском) одправити.

— У Јасенашу (код Беловара) тражи се наместни подучитељ и појац прав. вере. Плата је 280 фор., стан и врт у нарави. Молбенице до последњег Августа поднети имају в. кр. хрв. слав. зем. влади путем кр. школ. надзорништва у Беловару.

— У Д. Тузли на православној србској школи тражи се учитељ. Плата је 500 фор. и 100 фор. у име огрева и станарине. Иште се од учитеља да зна и немачки, да буде добар појац и да у цркви поје, и децу у појању обучава. Молбенице се имају до 15. Августа православној србској црквено-школској општини у Д. Тузли поднети.

— У Мостару на правосл. србској школи тражи се учитељ. Плата је 600 фор.; стан у нарави; 30 фор. у име огрева и 30 фор. путна трошка. Учитељ је дужан у цркви саборној певницу држати. Молбенице се до 15. Августа поднети имају православном цркв. школском општеству у Мостару.

— У манастиру Житомишлићу близо Мостара у Херцеговини тражи се учитељ. Плата је 300 фор. у готову новцу, стан огрев и храна с браћијом у манастиру. Учитељ је дужан недељом и празником у манастирској цркви појати и школској деци уз остале предмете и црквено појање предавати. Молбенице се имају привр. православном црквено школском општеству у Мостару доставити до 15. Августа.

— Србском родољубивом учитељству, а особито младим скоро оспособљеним учитељима топло препоручујемо овај оглас, који од речи до речи саопштавамо: „Потписана општина тражи учитеља за своју новоустановљену основну школу. Плата је 500 ф., слободан стан, огријев и башта. Натјецатељ има сведочбама доказати, да је за учитељевање оспособљен, да је Србин православне вјере и да је вјешт у црквеном појању, које му у дужност спада. Молбенице провиђене захтјеваним сведочбама нек се на потписану општину до конца Августа т. г. пошаљу. Српска православна црквено-школска општина у Самобору (Гацко) дне 17. Јунија 1886. године. Поп Глигор Старовичар с. р., поп Лука Зимонић с. р., Станко Слијепчевић с. р.“

Јавна захвалност.

Г. Ђорђе Дука Поповић, одлични становник сиришки, обдарио је приликом овогодишњег испита школског (17. Јуна) 16 најбољих ученика, сваког са једном књижicom из дечије збирке. С тога му на овом племенитом дару и овом приликом у име своје и у име обдарених ученика најсрдачније благодарим и желим: да се на њега и остали дечији пријатељи угледају. — У Сиригу 7. Јула 1886.

Р. Тополац,

учитељ.

ШКОЛСКА ОБЈАВА ЗА 188⁶/₇. ГОДИНУ.

У србској учитељској школи сомборској започиње се школска 188⁶/₇. година 1. септембра о. г. по старом календару.

У учитељску школу примају се:

а) За приправнике, младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајесту годину навршили и четврти гимназијални, трећи реални или четврти разред грађанске школе с довољним успехом свршили.

б) За приправнице примају се Србкиње православне вере, које су четрнајесту живота годину навршиле и IV. разр. србске висше девојачке школе или IV. разред ниже реалке с добрим успехом свршиле, а притом су здраве и примерног моралног владања.

Једни и друге имају пријамни испит из славенског читања, молитава и из прквеног малог појања овде положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи србски језик, полажу још пријамни испит из србског језика, а они, који немају оцену из мађарског језика, имају показати да знају добро мађарски читати.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети: крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочанство о свршеним горенаведеним или висшим школским разредима. Они, који су пре једне или више година школу оставили, имају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом. Женске имају још донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их они за време трогодишњег овде учења издржавати, а уз ту изјаву морати бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични доиста у стању обвезу своју испунити.

Приправници, који желе стипендије из народних фондова добити, нека молбенице тога ради са сведочбом о сиромаштву поднесу вис. Шк. Савету у Карловцима; а они, који желе платонеумске стипендије добити, нека тако исто инструиране молбенице поднесу платонеумском одбору у Сомбору.

На стипендије ове имају изгледа само они приправници и приправнице, који су примерног и похвалног владања и врло сиромашног стања, а притом се отлично или бар добро уче.

Стан и храна само се у приватним кућама са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.*)

У Сомбору 1. Августа 1886.

Н. Ђ. Вукићевић,

србске учитељске школе сомборске управитељ.

*) Учтиво се умољавају сва уредништва србских часописа, да ову објаву, у интересу народне просвете, безлатно, целу или у изводу, штампају.

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампа Ф. Битерман.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А